

8. 6. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Příhláška pohledávky známého zahraničního věřitele do insolvenčního řízení v ČR

S problematikou tzv. mezinárodního insolvenčního práva[1] se v současné právní praxi setkáváme stále častěji, což je přirozeným důsledkem rozvoje mezinárodního obchodu a obchodněprávních vztahů s mezinárodním prvkem. Tento článek se zabývá dílčí oblastí mezinárodního insolvenčního práva, a to problematikou přihlašování pohledávky zahraničního věřitele z členské země Evropské unie s výjimkou Dánska (dále v textu jen zahraniční věřitel) do insolvenčního řízení vedeného českým insolvenčním soudem. Východiskem textu je stručné nastínění právní úpravy přihlašování pohledávky zahraničního věřitele, na něž navazují úvahy autora reflektující závěry aktuální judikatury soudů týkající se této problematiky.

Právní úprava

Z pohledu právní úpravy je stěžejním předpisem upravujícím tuto problematiku **Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 z 29.5.2000, o insolvenčním řízení** (dále v textu jen Nařízení), které nabylo účinnosti 31.5.2002 a jde o předpis přímo aplikovatelný ve všech zemích EU s výjimkou Dánska.[2] Informování zahraničních věřitelů a přihlašování jejich pohledávek upravuje Kapitola IV, Články 39 až 42 Nařízení.

V Článku 39 Nařízení je zakotveno právo každého věřitele (včetně správce daně a orgánů sociálního zabezpečení), který má své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě než státě, který zahájil insolvenční řízení, do něj písemně přihlásit své pohledávky.

Článek 40 Nařízení upravuje povinnost soudu státu, který insolvenční řízení zahájil, nebo jmenovaného správce podstaty (insolvenčního správce) neprodleně informovat známé věřitele, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiných členských státech (odst. 1). Dále upravuje způsob a obsah informování známého věřitele tak, že toto má být učiněno prostřednictvím individuálního oznámení, obsahujícího zejména lhůty, sankce za nedodržení těchto lhůt, subjekt nebo orgán, u kterého se přihlašují pohledávky a jiná stanovená opatření, s tím, že toto oznámení má rovněž informovat o tom, zda věřitelé, jejichž pohledávky jsou přednostní nebo zajištěné věcným právem, musí své pohledávky přihlásit (odst. 2).

Obsahové náležitosti přihlášky pohledávky jsou v ustanovení Článku 41 Nařízení specifikovány tak,

že věřitel má zaslat kopie podkladů (pokud existují) a sdělit povahu pohledávky, den jejího vzniku a její výši, jakož i to, zda ji přihlašuje přednostně, zda je zajištěna věcnou zárukou nebo zda se uplatňuje s ohledem na pohledávku výhrada vlastnictví a na který majetek se vztahuje záruka, již se dovolává.

Problematiku jazyka, v němž je věřitel informován, jakož i jazyka, v němž je možno pohledávku přihlásit, upravuje ustanovení Článku 42 Nařízení tak, že věřitel má být informován v úředním jazyce (nebo v jednom z úředních jazyků) státu, který řízení zahájil. Vzhledem k předpokládané jazykové bariéře ukládá Nařízení povinnost použít formulář se záhlavím "Výzva k přihlášení pohledávky. Závazné lhůty" ve všech úředních jazycích orgánů Evropské unie (odst. 1). Stran jazyka, v němž je možno pohledávku přihlásit, stanoví Nařízení, že zahraniční věřitel, který má své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v jiném členském státě než státě, který zahájil řízení, může svou pohledávku přihlásit v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků tohoto jiného státu. Věřiteli se však ukládá, aby formulář obsahoval alespoň záhlaví "Přihlášení pohledávky" v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků státu, který řízení zahájil. Kromě toho může být požádán o překlad do úředního jazyka (nebo do jednoho z úředních jazyků) státu, který řízení zahájil.

Upřesněním popsané přímo aplikovatelné právní úpravy informování zahraničních věřitelů a přihlašování jejich pohledávek, je ustanovení **§ 430 zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona** (dále v textu jen InsZ).

Podle tohoto ustanovení vyrozumí insolvenční soud neprodleně o zahájení insolvenčního řízení a o vydání rozhodnutí o úpadku známé věřitele dlužníka, kteří mají své obvyklé místo pobytu, bydliště nebo sídlo v některém z členských států Evropské unie s výjimkou Dánska (odst. 1). Povinnost vyrozumět známé věřitele pak splní insolvenční soud tím, že jim zvlášť doručí rozhodnutí, kterým se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, a rozhodnutí o úpadku nebo jeho zkrácené znění (odst. 2). Insolvenční soud je rovněž povinen známým věřitelům doručit zvlášť i výzvu k podávání přihlášek pohledávek (odst. 3).

Aplikační praxe

Z pohledu praxe zastupování zahraničních věřitelů v insolvenčním řízení se jeví jako velmi podstatné vymezení Nařízením i insolvenčním zákonem užívaného (avšak nedefinovaného) pojmu známého věřitele a navazující, zcela zásadní problematiky stanovení počátku běhu lhůty, v níž je možno s úspěchem pohledávku zahraničního věřitele do insolvenčního řízení přihlásit.

Komentářová literatura uvádí, že *známí věřitelé dlužníka* jsou osoby, o nichž insolvenční soud již v době zahájení insolvenčního řízení ví, že by jimi mohli být. Tuto skutečnost se insolvenční soud může dozvědět nejrůznějšími způsoby, především pak ze samotného návrhu na zahájení insolvenčního řízení, popřípadě z jeho příloh (seznam závazků), kde budou tyto osoby označeny jako věřitelé dlužníka, a to ať už samotným dlužníkem (v případě tzv. samodlužnického návrhu) nebo věřitelem, který návrh na prohlášení úpadku podal a který je v podaném návrhu povinen osvědčit, že se dlužník nachází v úpadku, tzn. je povinen označit minimálně jednoho dalšího věřitele se splatnou pohledávkou.[3]

S uvedeným vymezením pojmu známého věřitele lze obecně souhlasit, je však třeba podotknout, že popsaná situace představuje ideální stav, kdy insolvenční návrhovatel (ať již dlužník sám či některý z jeho věřitelů) soud na existenci zahraničního věřitele upozorní. Insolvenční soud pak v intencích výše citovaného ustanovení § 430 InsZ známému věřiteli doručí rozhodnutí o zahájení insolvenčního řízení, o úpadku a výzvu k podání přihlášky.

Realita však může být zcela odlišná a soudní praxe zaznamenává případy, kdy je existence

zahraničního věřitele dlužníkem zcela záměrně zamlčena (takový dlužník např. není úmyslně uveden v seznamu závazků), případně v důsledku neposkytnutí součinnosti ze strany dlužníka a neúplnosti jeho účetních dokladů není existence zahraničního věřitele dlužníka známa. V obdobných případech se pak zahraniční věřitel o možnosti přihlásit svoji pohledávku do insolvenčního řízení vedeného českým insolvenčním soudem může sám dozvědět až ve fázi, kdy již uplynula lhůta pro podání přihlášek pohledávek ve smyslu ustanovení § 173 InsZ, resp. se v této době stane pro insolvenční soud známým věřitelem. Jaké jsou tedy možnosti takového, doposud soudu neznámého zahraničního věřitele?

Pro advokáta zahraničního věřitele je v této situaci stěžejní otázka, zda lze ještě s úspěchem pohledávku klienta do insolvenčního řízení přihlásit. Dosavadní rozhodovací praxe vyšších soudů napovídá, že ano.

Ustanovení § 173 InsZ sice stanoví, že věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku, přičemž k přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují, avšak tento zásadní princip je právě v případě zahraničních věřitelů, jak níže rozvedeno, prolomen.

I judikatura Nejvyššího soudu ČR potvrzuje, že vzhledem k tomu, že zahraniční věřitelé budou insolvenčním soudem vyrozuměni o zahájení insolvenčního řízení a o vydání rozhodnutí o úpadku zvláštním doručením těchto rozhodnutí (§ 430 odst. 1 a 2 InsZ) a že jim bude zvlášť doručena i výzva k podávání přihlášek, začíná těmto známým věřitelům v souladu s ustanovením § 74 odst. 2 InsZ běžet lhůta k podání přihlášek až ode dne, kdy jim výzva k podávání přihlášek bude doručena zvlášť.[4]

Pokud by se tedy stal zahraniční věřitel insolvenčnímu soudu známým až ve fázi, kdy již lhůta, stanovená pro podávání přihlášek pohledávek ve smyslu ustanovení § 173 InsZ uplynula, měl by takovému věřiteli insolvenční soud zaslat v souladu s ustanovením § 430 InsZ (mj.) výzvu k podání přihlášky a tomuto zahraničnímu věřiteli začne lhůta pro podání přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení vedeného českým insolvenčním soudem běžet až od jejího doručení.

Současně lze dovodit, že i za předpokladu, že se (soudu dosud neznámý) zahraniční věřitel např. vlastní aktivitou dozví, že bylo zahájeno insolvenční řízení s jeho dlužníkem, nezačne mu, aniž by mu byla doručena výzva k podání přihlášky podle ustanovení § 430 InsZ, lhůta k jejímu podání běžet dříve, než jejím doručením. Je přitom nerozhodné, zda věřitel například z insolvenčního rejstříku o možnosti podání přihlášky pohledávky věděl, neboť zákon, jak uvedeno, pro případ zahraničních věřitelů počítá se zvláštním doručením a lhůta začíná běžet až ode dne, kdy byla písemnost doručena adresátu zvláštním způsobem (srov. ustanovení § 74 odst. 2 InsZ).

Výše uvedeným závěrům by bylo možno oponovat například tím, že jsou v rozporu s obecně platnou zásadou právní jistoty účastníků řízení, jakož i jeho smyslem a účelem, včetně principu rychlého a hospodárného projednání věci a že by i pro zahraniční věřitele měla platit stejná lhůta k podání přihlášek pohledávek, jako pro ty tuzemské. Taková argumentace je však podle mého názoru nesprávná. Jednak je právo zahraničních věřitelů přihlásit své pohledávky zakotveno v čl. 39 Nařízení a nadto právní úprava tím, že zahraničnímu věřiteli začíná běžet lhůta k podání přihlášky až od doručení výzvy ve smyslu ustanovení § 430 InsZ, reflektuje skutečnost, že insolvenční rejstřík je veden pouze v českém jazyce a vázanost začátku běhu lhůty k podání přihlášky toliko na zveřejnění usnesení o zahájení insolvenčního řízení (resp. zjištění úpadku) v insolvenčním rejstříku, vedeném v jazyce, který je pro věřitele jazykem cizím, by bylo zjevně diskriminující ve vztahu k takovému zahraničnímu věřiteli, a to právě s ohledem na jazykovou bariéru, která zahraničnímu věřiteli brání v účinném využití insolvenčního rejstříku jakožto zdroje informací o insolvenčním řízení. Uvedené je

tedy projevem zásady spravedlivého insolvenčního řízení (rozvedené v ustanovení § 5 InsZ). V případě konfliktu principu přihlašování pohledávek nejpozději ve lhůtě stanovené v rozhodnutí o úpadku se zásadou spravedlivého insolvenčního řízení musí posledně jmenovaná převážet.

Dlužno podotknout, že zákon žádným způsobem nestanoví lhůtu, do níž by se měl zahraniční věřitel stát soudu známým. Absence takové úpravy nemůže však být vykládána diskriminačně, k tíži zahraničního „neznámého“ věřitele.

Judikatura

Výše uvedené závěry prezentuji ve shodě s judikaturou, když vyjma citovaného judikátu Nejvyššího soudu ČR lze poukázat i na usnesení **Vrchního soudu v Praze ze dne 17.08.2011, č.j. 2 VSPH 686/2011-P208-8**. V uvedeném usnesení byl řešen případ, kdy zahraniční věřitel nebyl dlužníkem úmyslně uveden v seznamu závazků, nebyla mu proto doručena výzva soudu k podání přihlášky a jeho přihláška, podaná po lhůtě ve smyslu ustanovení § 173 InsZ, byla insolvenčním soudem jako opožděná odmítnuta. Soud odvolací pak uzavřel, že insolvenčnímu soudu okamžikem doručení přihlášky pohledávky zahraničního věřitele oživila povinnost ve smyslu ustanovení § 430 InsZ a bylo by v rozporu se zásadou spravedlivého insolvenčního řízení založit odmítnutí přihlášky odvolatele jako opožděné na porušení povinnosti dlužníka, jenž odvolatele jako svého věřitele v seznamu závazků neuvedl, neboť její splnění je ve vztahu k zahraničním věřitelům zárukou, že jim budou poskytnuty rovné možnosti, neboť s nimi bude zacházeno jako se známými věřiteli dlužníka.[5]

Skutkově obdobný případ byl předmětem rozhodování **Vrchního soudu v Olomouci v usnesení ze dne 31.3.2011, č.j. VSOL 175/2011-P227-7**. V této věci se insolvenční soud nedozvěděl o existenci zahraničního věřitele dlužníka proto, že dlužník v insolvenčním řízení neposkytl řádně součinnost, když ani na opakované výzvy insolvenční správkyně nepředložil seznamy dle ustanovení § 104 InsZ, ani účetnictví, účetní a obchodní knihy. Přihláška pohledávky zahraničního věřitele podaná insolvenčnímu soudu po lhůtě ve smyslu ustanovení § 173 InsZ, byla insolvenčním soudem stejně jako v předchozím případě jako opožděná odmítnuta. Vrchní soud pak jako soud odvolací dospěl k závěru, že právní jistota účastníků nebude oslabena, když přihlášku pohledávky odvolatele neposoudí jako opožděnou a připustí, aby uspokojení této pohledávky bylo předmětem tohoto insolvenčního řízení. V opačném případě by odvolateli, který nemá rovnou příležitost účinně využít informací zveřejněných v insolvenčním rejstříku, bylo upřeno jeho právo přihlásit se se svou pohledávkou do insolvenčního řízení. Tento výklad ustanovení § 173 odst. 1 InsZ ve vztahu k ustanovení § 430 InsZ je v daných skutkových okolnostech podle názoru odvolacího soudu nejen eurokonformní a v souladu s Čl. 39 a 40 Nařízení, ale je také v souladu se zásadami insolvenčního řízení dle ustanovení § 5 InsZ, které odrážejí princip spravedlivého procesu v tomto typu soudního řízení.[6]

Aktuální odborná literatura[7] uvádí k předmětné problematice rovněž následující judikáty Vrchního soudu v Praze s obdobnými závěry: č.j. 1 VSPH 285/2008-P92-7 ze dne 19.2.2009, č.j. 3 VSPH 173/2010-P7-12 ze dne 1.9.2010 a č.j. 3 VSPH 163/2009-P31-7 ze dne 18.12.2009.

Závěr

Výše uvedené skutečnosti naznačují, že rozhodovací praxe soudů se ve shora nastíněných otázkách týkajících se přihlašování pohledávek zahraničních věřitelů do insolvenčního řízení vedeného v České republice zřejmě ustálila, což vnímám jako pozitivum, zejména vzhledem k upevnění právní jistoty těchto zahraničních subjektů, jakož i advokátů zastupujících zahraniční věřitele při přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení v ČR.

JUDr. Martin Machač,
advokát

[JUDr. Martin Machač, advokát](#)

Kobližná 19
602 00 Brno

Tel.: + 420 542 134 273
e-mail: advokat@martinmachac.cz

[1] K historii tzv. mezinárodního konkursního, resp. insolvenčního práva srov. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Evropské a mezinárodní insolvenční právo : komentář. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2007, s. 1 a násl.

[2] V případě insolvenčního řízení s mezinárodním prvkem jde o předpis, který má tzv. aplikační přednost před národními předpisy v oblasti mezinárodního insolvenčního řízení. Nařízení nabylo v rámci národních právních řádů účinnosti a závaznosti, aniž by vyžadovalo transpozici.

[3] KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon a předpisy související : Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení : komentář. Vyd. 1. Praha : ASPI, 2008, s. 626.

[4] srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.9.2008, sp.zn. 29 NSCR 4/2008.

[5] usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.08.2011, č.j. 2 VSPH 686/2011-P208-8

[6] usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31.3.2011, č.j. VSOL 175/2011-P227-7

[7] srov. PACHL, Lukáš. Insolvenční zákon s judikaturou. 1. vyd. Praha : Wolters Kluwer Česká republika, 2011. s. 431 a násl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)

- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Nová pravidla ICC pro rozhodčí řízení: Přehled klíčových změn účinných od 1. června 2026](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)